

žmogų mirties patalė gėlės ir artvirukai nebedžiugina. Tik džiugina ir duoda drąsos pajautimas prie lovos savų artimųjų.

Kaip sunku būdavo sėdėti prie tavo lovos, kai matydavau, kaip dar daug ką tu norėjai pasakyti savo vyrui ir man, bet nebegalėjai. Prisegtas prie tavo lovos rožančius tau davė drąsą, stiprybę ir viltį. Laimingi, kas tiki į Dievą! Paskutines jėgas sukaupusi, tu stengdavaisi nusišypsoti, kai pamatydavai prie lovos susirinkusius tavo sūnėnus ir jų žmonas.

Ištiesas dienas aš stengdavausi būti šalia tavęs. Ką tau papasakoti? Oras, politika, draugų nuotykių tavęs nebedomino. Tad kartą paklausiau gailestingosios sesutės, kokia tema man reikėtų kalbėti? Jos atsakymas buvo: "Prie mirčiai paskirto žmogaus kalbėk apie jūsų šeimą, jūsų buvusias šeimos tradicijas, vaikystės nuotykius, net ir kas kokį maistą labiau mėgdavot. Galima bendrais bruožais diskutuoti ir žmogaus mirtį, tik tas neturi jos liesti asmeniškai."

Jane, mes visas šeimos ir tradicines šventes švėsdavome kartu. Kiek būdavo mums tada džiaugsmo, juoko ir kalbų... Kaip gera būdavo širdžiai, kai po Kūčių visi važiuodavome į Bernelių mišias. Kalėdų naktis rami ir didinga. Ir toji ramybė tą šventąją naktį apgaubdavo ir mus. O Velykų rytą, grįžtant iš Prisikėlimo mišių, toks triumfas apgaubdavo mus ir, rodos, gyventi taip gera, taip norisi. Jane, mūsų visa šeima, tau sergant, lankėme tave ir stengėmės būti su tavimi ar graži saulėta diena, ar rudens lietus taškė grindinį. Mes visi visada surasdavome laiko tau. Mūsų šeima norėjome įrodyti tau savo meilę ir ženklą, kad mes visi su tavimi iki mirties.

Jane, tavo mirtis mums buvo po ilgo ir ramaus gyvenimo, lyg staigus skambutis, pranešimas, mirtis neišsirenka žmogaus pagal metų skaičių, nėra jai nustatytos taisyklės, kad vyresnis pirma turi mirti ir tik vėliau ateis eilė jaunesniajam. Tavo mirtis parodė mums, kad laimė yra ne žemiškos gėrybės. Laimė yra, kada prie tavo lovos ligoje mirties valandoje yra šalia tavęs tavo artimiausi žmonės. Laimė yra, kad mirties patalė lyg filme permatai savo praeitį ir gali pasidžiaugti, kad niekam nesi padaręs skriaudų. Tada lyg deimantas sužiba tavo širdy, jei pajunti, kad ką nors gero buvai padaręs. Tik šitie reiškiniai žmogaus mirties patalė suteikia jam džiaugsmą, ramybę, panaikina baimą.

O žemėje tiek melo, gėdos ir neteisybės! Taip sunku išlikti tų silpnųjų nepalietam...

• MOTERYS PASAULYJE

VLIK-o biuro viršininkė M. Samatienė (dešinėje) ir A. Balasaitienė

SVEČIUOSE PAS VLIK-ą

AURELIJA BALASAITIENĖ

Atostogų metu, lankantis JAV sostinėje Vašingtone, negalėjau atsispirti norui aplankyti VLIKo būstinę, iš kurios į visus laisvo pasaulio kampelius sklinda gausi informacija apie okupuotos Lietuvos padėtį ir nuolatinis beldimasis į įtakingų sferų duris, reikalaujant išgirsti mūsų balsą. Kova už Lietuvos laisvę yra tiesioginis ir pagrindinis VLIKo uždavinys, todėl didelė dalis mūsų visuomenės, labiau pratusios į sceninį meną ir kultūrinio bei socialinio gyvenimo apraiškas, ne visada yra gerai informuota apie VLIKo vaidmenį, uždavinius ir darbus. Tik retkarčiais pasiekia mus šykščios žinutės apie mūsų VLIKo atstovų areštą Helsinkyje, dalyvavimą tarptautinėse konferencijose bei kitose pasaulinės politikos plotmės suvažiavimuose. Taip pat reikia sutikti su tuo liūdnu faktu, kad mūsų moterys beveik nedalyvauja politinėje veikloje, o daugiausia reiškiasi vaišių ir kavučių rengimu po mūsų visuomeninių įvykių. Veiklios moterys už virtuvės ribų tėra išimtis, pabrėžianti taisyklę. Todėl negalima nepastebėti tų, kurios

visą savo energiją ir sugebėjimus koncentruoja į bendrą visų lyčių asmenims reikalą. Viena tokių moterų yra dabartinė Vašingtone VLIKo biuro viršininkė Margarita Samatienė, su kuria turėjau malonumo praleisti ilgą popietę, užsitęsusią iki vėlyvo vakaro.

Nugalėjus didelio judėjimo sunkumus ir suradus vietą pastatyti mašiną ant gatvės, visiškoje VLIKo būstinės artumoje, buvo laimingas ir patogus supuolimas. Pasikėlus laiptais į antrą aukštą, paskambinau durų skambutį, į kurį tuoj atsilepė smulkūs žingsniai. Margarita Samatienė, jau apie valandą laukusi manęs, plačiai atidarė duris ir, pakviestusi į vidų, jas vėl rūpestingai užrakino. Supratau, kad vienai moteriai nemažose patalpose, be kaimynų, gali būti neįdomu.

Trumpai pasisveikinus ir pasiskundus nepalaujančiais karščiais, nuo kurių taip maloniai saugo vėsinami pastatai, ponija Samatienė pasiūlė "pasidairyti". O dairytis buvo į ką. Mano smalsumas visada

mane veda pirmoje eilėje prie knygų lentynų, ypatingai jei jose pastebiu retai matomus ar net nepažįstamus leidinius. Posėdžių kambaryje, kuriame dominuoja žalia staldengte padengtas ilgas stalas, mano akis tuoj patraukė gausi periodika. Šalia pilno mūsų laisvojo pasaulio spaudos rinkinio guli komunistinė spauda, vietiniai dienraščiai, svetimų, tolimų kraštų informaciniai biuleteniai ir kita gausi medžiaga iš įvairių šaltinių. Žinios iš Lietuvos, krūvos įvairių agentūrų laiškų su prašymais teikti medžiagą, sudaro kasdieninės darbo naštos turinį. Šalia modernios kopijavimo mašinos guli paruošti multiplikavimui tekstai. Mudviem besikalbant, p. Samatienė mikliai keitė popierų ir ta pačia proga padarė man keletą nuorašų pačių naujausių ir įdomiausių raštų. Viena Meksikos politinio žurnalo AMBITO vyriausias redaktorius kreipiasi į VLIKo oficialią agentūrą ELTą su prašymu įsijungti į žurnalo spalio mėnesio laidą su žiniomis, nuotraukomis ir informacija, pabrėždamas ELTos populiarumą politinės informacijos sluoksniuose. Šalia gulėjo neseniai gautas JAV Valstybės Departamento komunikatas GIST, kurio uždavinys yra pastoviai informuoti apie JAV užsienio politiką.

“Darbo yra tiek daug, kad ne kartą turiu ir į namus parsinešti, kad suspėčiau laiku visiems atsakyti ir visus patenkinti. Esu priversta labai daug skaityti, sekti periodinę įvairių pakraipų spaudą, stebėti Lietuvą liečiančias žinias, sekti iš pačios Lietuvos gaunamą oficialią ir neoficialią informaciją. ELTos biuletenio sustatymas ir išsiuntimas reikalauja daug darbo...” pasakoja ponias Samatienė su šypsena, ir aiškiai matau, kad ji savo darbo sritimi didžiuojasi ir jai atiduoda visas savo jėgas ir energiją.

Posėdžių kambario lentynose yra pilnas Vyriausybės Žinių rinkinys, įvairi archyvinė ir dokumentinė medžiaga bei reti ir įdomūs politiniai raštai, liečiantys Lietuvą, viso Pabaltijo okupaciją bei sovietinės politikos nagrinėjimą. Prieškambario lubas siekianti lentyna perkrauta leidiniais apie Lietuvą įvairiomis kalbomis. Tai medžiaga, kuri yra siuntinėjama su tikslu svetimtaučius supažindinti tiek su mūsų tautos tragedija, tiek su mūsų kultūros lobiais. Tarp įvairių leidinių mane imponavo nedidelė Tomo Venclovos brošiūra anglų kalba apie dabartinę lietuvių literatūrą su trumpa ir mūsų praeities apžvalga. Turinys suglaustas, įdomus, duodantis kondensuotą, bet gan ryškų vaizdą. Savaime suprantama, kad Tomo Venclovos, kaip rašytojo ir literatūros žinovo, analizė atspindi ir jo asmenišką skonį, su kuriuo ne kiekvienas turi sutikti,

tačiau negali neįvertinti jo darbo.

“Gauname daug informacijos, ypatingai iš Vakarų Vokietijos ir Meksikos”, paaiškino ponias Samatienė. “Kaip matote, mus pasiekia visa Vakarų Europos spauda ir taip pat žinių agentūros.”

Vartau raštus, kvietimus dalyvauti tarptautinėse konferencijose (Pasaulio Antikomunistinės Lygos Liuksemburge), stebiu paruoštus atsakymus ir dar ją laukiančius darbus ir negaliu atsistebėti jos energija ir darbštumu. Pasakojo apie VLIKo posėdžius, į kuriuos valdybos nariai renkasi iš įvairių vietovių. Daug darbo valandų čia praleidžia ir dr. Krivickas, pirmininko pavaduotojas. Ponios Samatienės oficialus titulas yra egzekutyvinės direktorės, tačiau jos darbai apima viską — rašymą, korespondenciją, ekspediciją... žodžiu, ji yra VLIKo rankos ir širdis.

Negalėjau nepriimti kvietimo pietums į Taiwano stiliaus restoraną. Ir tame mačiau jos nusistatymą — Taiwanas tai ne dabartinė Kinija... Pietų metu kalbėjomės apie mūsų spaudos klausimus ir visuomenės reakcijas į mūsų veiksmų darbus. Kavutei buvau pakviesta į jos butą, kuriame teko praleisti keletą nepaprastai jaukių valandų, dalinantis tolimų kelionių įspūdžiais ir diskutuojant įvairiausius klausimus. Jos mėgiamiausias asmeniškasis užsiėmimas yra muzika. Saliono centre stovintis pianinas su krūvoimis gaidų byloja apie jos išlepintą klasikinės muzikos skonį. Deja, nepavyko prisipašyti, kad paskambintų ką nors malonumui. Šeimos nuotraukos ir patrauklūs suvenyrai puošia jos butą, o pati šeiminingė, moteriška, kukli ir maloni, nejučiomis perduoda koncentruotos energijos ir idealizmo įspūdį.

Ona Bauzienė 1983 m. buvo apdovanota British Empire medaliu. Tai pirmoji lietuviė, gyvenanti Australijoje, susilaukė tokio pagerbimo. Ji yra kilusi iš ankstesnės ateivių šeimos, daug nusipelnė socialinėje vietinėje ir lietuvių viešloje.

Aktorė Laima Šulaitytė iš Cicero, Ill., studijuoja dramos meną Chicago's universitete. Su pasisekimu vaidina įvairiuose amerikiečių dramos teatrų pastatymuose. Ji yra vaidinusi ir Lietuvių Jaunimo teatre.

Lietuvių tautodailės instituto skyrius Bostone balandžio mėn. 15 d. surengė įdomią tautinių drabužių, juostų ir margučių parodą, kurią aplankė daug žiūrovų. Ta proga **dail. D. Kuolienė** skaitė paskaitą apie lietuvių grafiką.

Mokyt. Onos Razutienės įkurtas lietuvių tautinis ansamblis “Spindulys” Los Angeles mieste švenčia 35-rių metų jubiliejų. Ta proga buvo surengtas iškilmingas minėjimas.

Dr. Milda Danytė, gyv. Ottawoje, surinko medžiagą apie pokarinę lietuvių imigraciją. Veikalas yra paruoštas anglų kalba “Lithuanian Immigration after World War II”.

**Ona Elzbieta
Gineitytė-Prunskienė**

mirė š.m. vasario mėn. 22 d. Čikagoje, slaugoma savo artimųjų.

Ji buvo kilusi iš Tauragnų dvaro. Ištekėjusi gyveno Žvilbučiuose, Utenos aps. Išlaugino ir į aukštuosius mokslus išleido penkis vaikus. Pirmosios okupacijos metu su vyru ir giminėmis buvo ištremta į Sibirą. Amerikoje gyvenantiems vaikams po ilgų pastangų pavyko gauti leidimą išvažiavimui. Ji atvyko į Čikagą 1960 m., gyveno pas dukterį dr. O. Garūnienę.

Gyvendama Lietuvoje, priklausė tretninkėm ir K.M.D.-jai. Išėivijoje pagal išgales šelpė artimuosius, gyvenančius Lietuvoje ir religines organizacijas.

Globojama visų savo vaikų, sulaukė gilios senatvės, mirė sulaukusi 96 metų.

Nuoširdžiai užačiame “Moters” bendradarbį J. Prunskį ir šeimą Red.